

Postkort fra Finland

Foredrag nr. 46

Mathias Broholm Andersen

Bestyrelsesmedlem, Landbrug & Fødevarer Sektor for Gris

Martin Lambert Pedersen

Bestyrelsesmedlem, Landbrug & Fødevarer Sektor for Gris

Landbrug & Fødevarer
Sektor for Gris

Studietur til Finland

30. marts til 3. april 2025

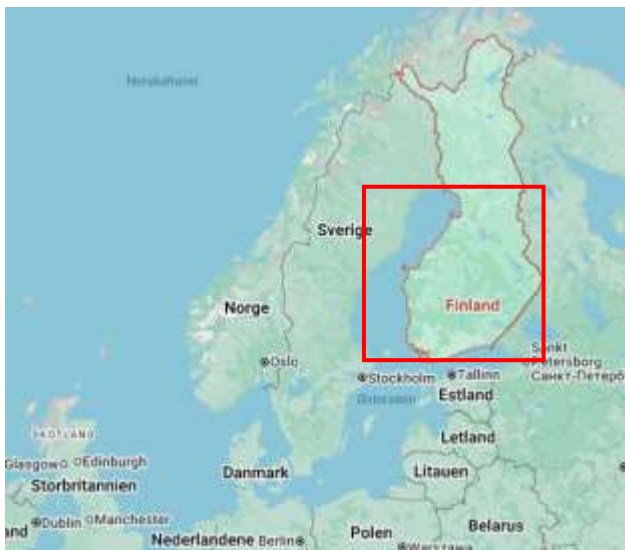
Sektorbestyrelsen for Landbrug & Fødevarer Sektor for Gris & repræsentanter for lokale griseudvalg

Formålet med turen

- Generelt indblik i Finlands griseproduktion
- Særlig fokus på hvordan Finland producerer grise med hele haler og håndteringen af løse diegivende søer

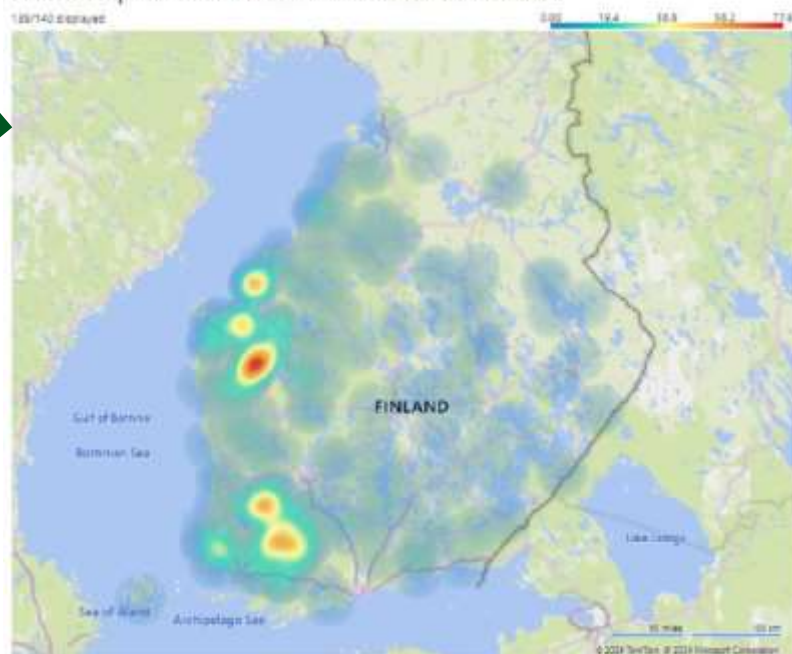

Studietur til Finland – 30. marts til 3. april 2025

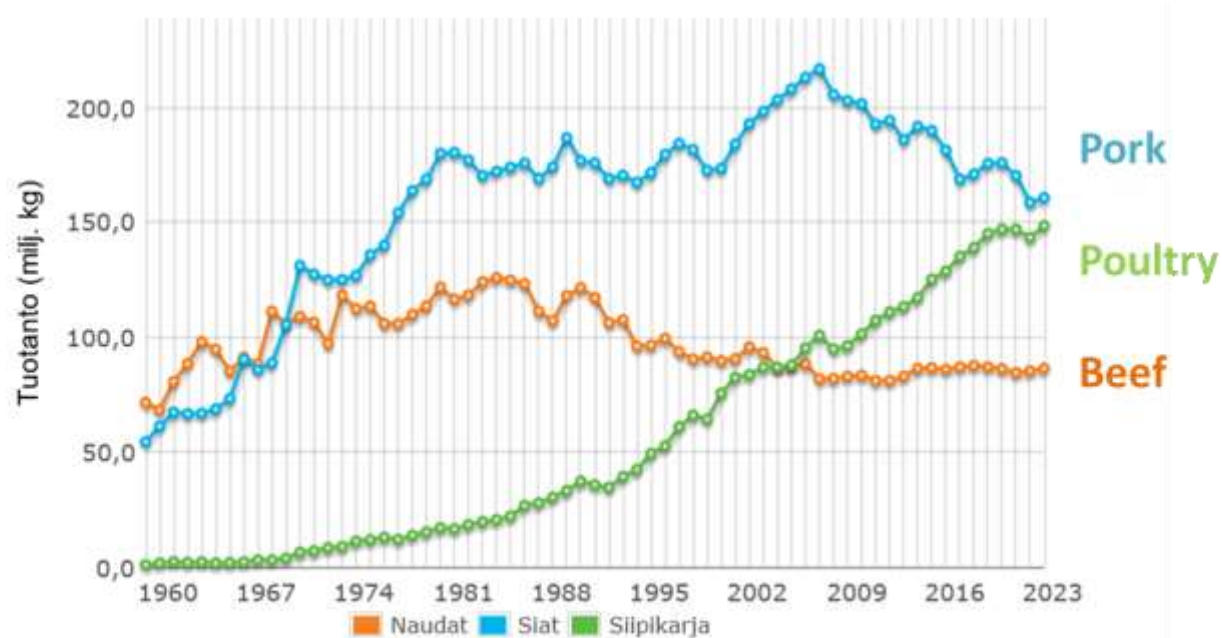

- 5,5 mio. indbyggere
- 68.000 årssøer
- Griseproduktionen er en vigtig del af landbruget
- Griseproduktionen er koncentreret i den sydvestlige del af Finland

Heat map of swine farm locations in Finland

Kødproduktionen i Finland

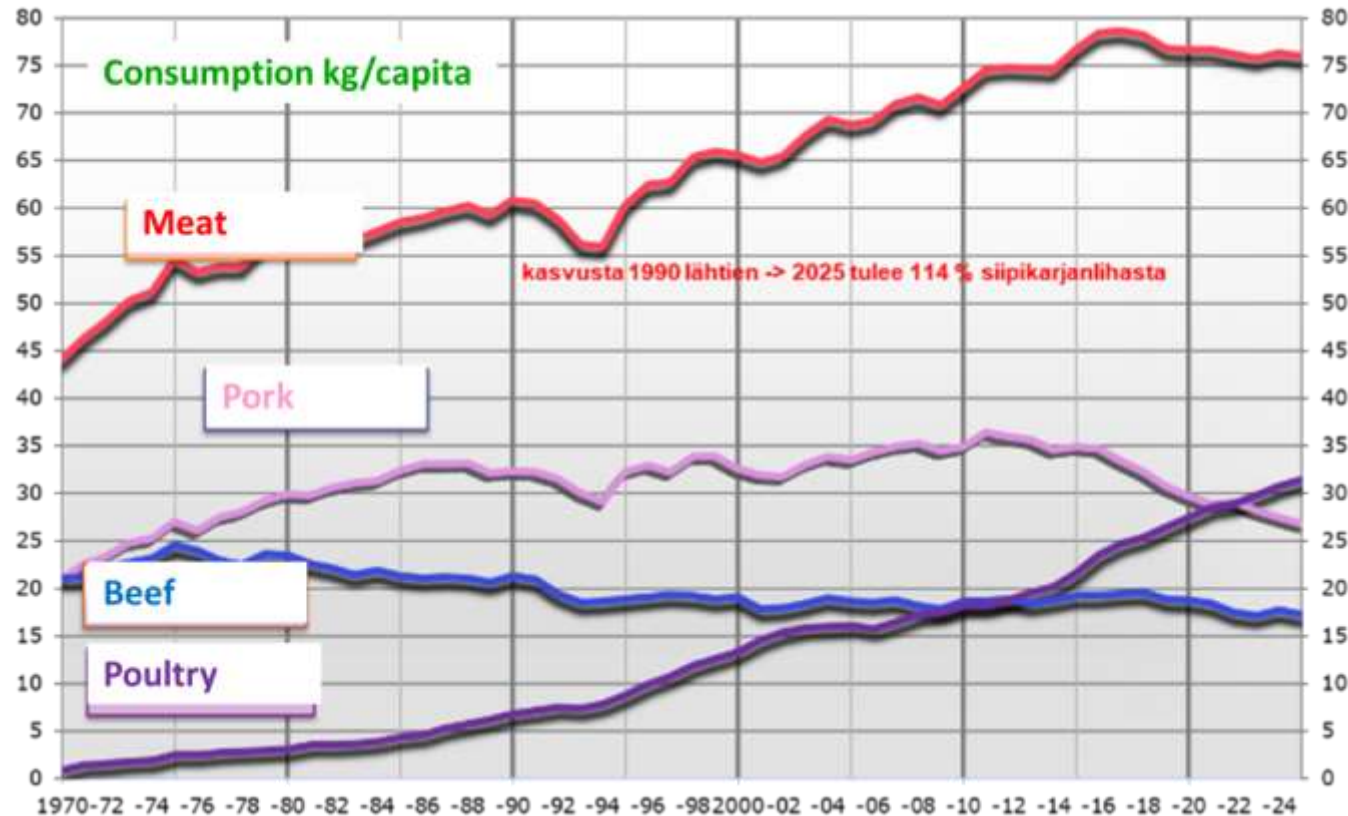

Lähde: SVT: Luonnonvarakeskus, Lihantuotanto.

- 156 millioner kg grisekød årligt = 100% selvforsynende med grisekød
- 85 % bruges på hjemmemarkedet, da der også importeres
- Aftagende produktion de senere år

Kødproduktionen i Finland fra 1960 til 2023 (mio. kg). Kilde MTK.

Kødforbrug

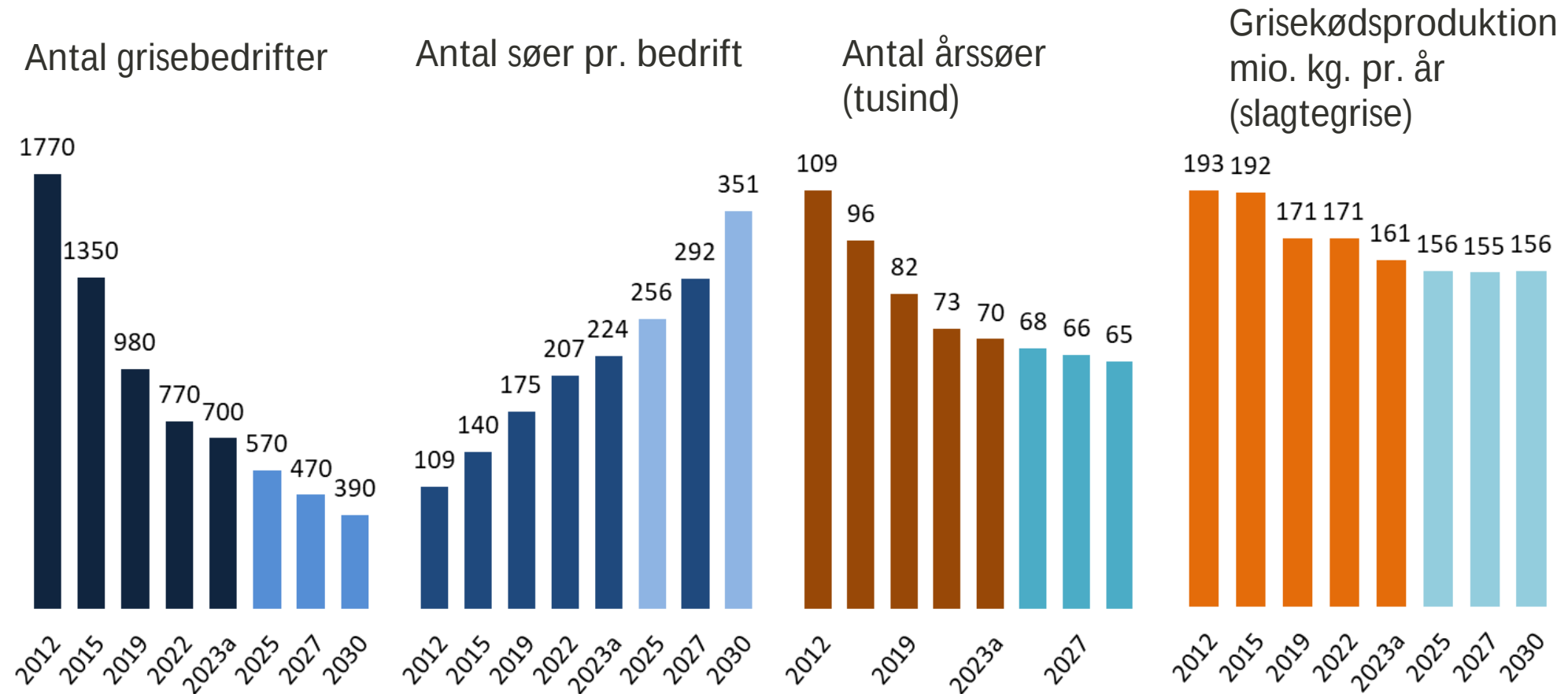

Gennemsnitlig kødforbrug i 2024

- 75 kg pr. person om året
 - 26 kg gris
 - 17 kg okse
 - 32 kg fjerkræ
- "Skrækscenarie" ift. danske standarder

Kødforbruget i Finland (kg/person/år). Kilde MTK.

Udvikling i Finlands griseproduktion

Udvikling i griseproduktionen i Finland i antallet af besætninger med grise, gns. antal søer pr. bedrift, soantallet og grisekødsproduktionen (slagtegrise). Kilde MTK.

Slagteristruktur

- Ca. 35 slagterier i Finland.
De tre største slagter 80%
- Snellmann, Atria og HK Foods
- Typisk 5 års kontrakter med 2 års opsigelsesfrist
- HK Foods slagteriet er Finlands største med 470 ansatte og årligt 600.000 slagtede grise, hvilket svarer til 69,4 millioner kg kød
- Slagteriet eksporterer kød til USA, Kina, New Zealand, Korea, Japan, Canada, Filippinerne, Singapore og EU-lande

Foderproduktion og råvarer

- **Foderkilder og fokus på sojafri produktion**
 - Byg / hvede / (soja)
 - Alternative proteinkilder: ærter, hestebønner og restprodukter fra mælkeproduktionen
 - Udfordringer: Råvarekvalitet, vejrforhold, salmonellafri produktion og store afstande
 - Vådfoder er meget populært til slagtegrise, mens tørfoder mest anvendes til smågrise og søer
- **Selvforsynende landbrug**
 - Mange bedrifter dyrker delvis eget korn som byttes med færdigfoder
 - Individuelle blandinger og sammensætninger med forskellige restprodukter

Land- og skovbruget er organiseret

- MTK er en central organisation for landmænd, skovbrugsejere og landdistriktsentreprenører med over 316.000 medlemmer i Finland
- Organisationen varetager politiske interesser, bæredygtig ressourceudnyttelse, miljøbeskyttelse og landdistriktsudvikling i Finland

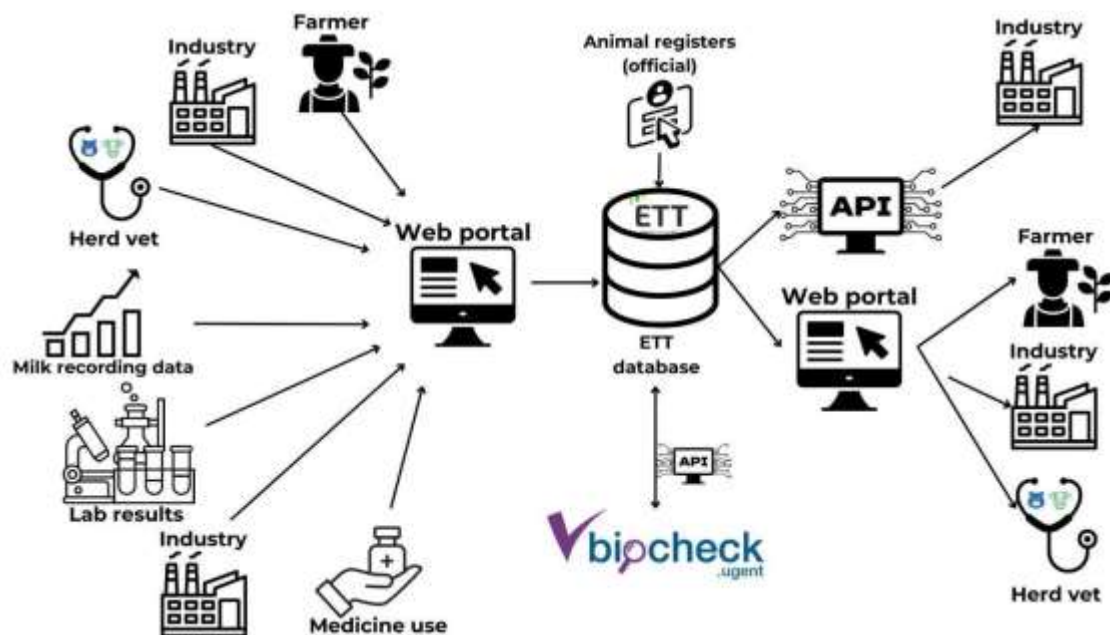

Animal Health ETT: Privat sundhedskontrol i finske besætninger

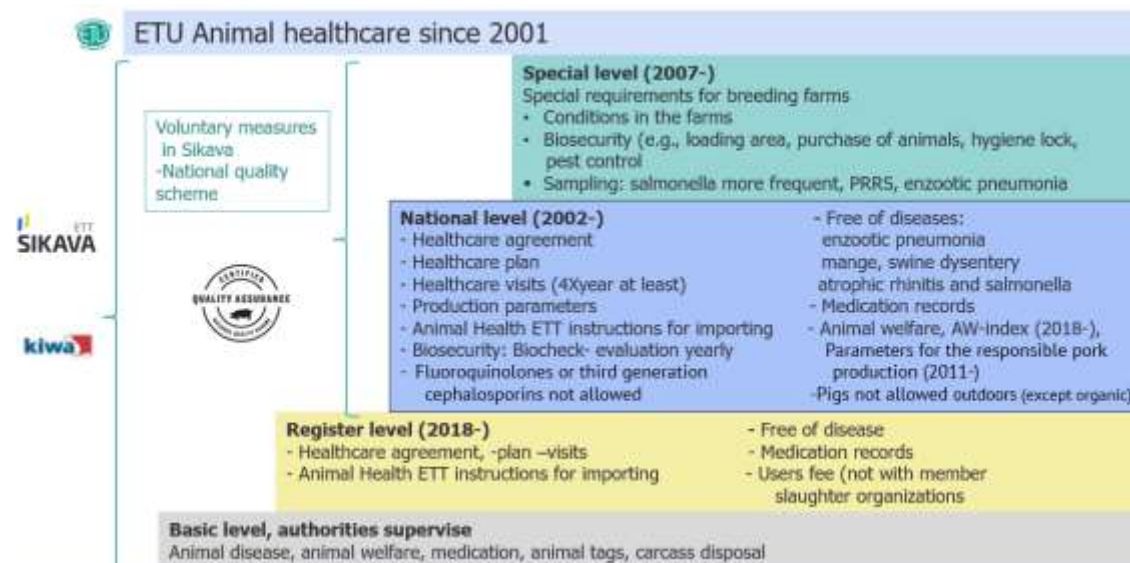
- Sundheden i grisebesætninger overvåges af den private organisation Animal Health ETT
- Siden 2003 har Animal Health ETT været ansvarlig for drift af Sikava databasen, som indsamler sundheds- og velfærdsoplysninger fra de enkelte besætninger, transportører og slagterier mv.
- Nationalt kvalitetsprogram, som svarer til Danish Produktstandard
 - Kvalitetsstempel for at leve op til kriterier der går længere end lovgivningen kræver

Sikava databasen

Indsamling og distribution af data via Sikava databasen, som blev etableret i 2003. Kilde MTK.

Elementer der indgår i dataindsamlingen via Sikava databasen. Kilde MTK.

Organisering af avlsarbejde i Finland

- Finnpig Ltd er en finsk avlsvirksomhed med 13 ansatte
 - Dominerende markedsandele inden for ornestation (80 %), salg af levende dyr (90 %) og veterinærservice (10-20 %)
 - A-Farmers (Atria) og HKFoods styrer salg og priser, mens Finnpig har ansvar for hybridkvalitet og salg
 - Kvartalsrapportanalyser og regelmæssige møder i besætninger sikrer genetisk fremskridt og samarbejde mellem producenter
 - Finnpig importerer orner fra Danmark, Holland og Norge, og fokuserer på at optimere Total index for bedste genetik
 - Saporovet, Finnpig dyrlægeservice er udkørende i finnske besætninger
 - tre dyrlæger & tæt samarbejde med slagteriernes- og danske praktiserende dyrlæger

Dyrevelfærdslovgivning

- Ny dyrevelfærdslovgivning i Finland pr. 1. januar 2024
- Det er f.eks. forbudt at etablere kassestier i farestalden
- Fravænningsalderen er minimum 28 dage
- **Fra 2027**
 - Krav om lokalbedøvelse ved kastration. Medarbejdere skal uddannes til det
- **Fra 2035**
 - Totalt forbud mod kastration i Finland
 - Forbud mod at opstalde søer i insemineringsbokse længere end 8 dage

Arealkrav til søer, gylte og grise i vækst

Space requirements piglets and growing pigs

Feeding
space per Pig

kg	cm
< 25	15
25-50	25
> 50	30

Minimum Unobstructed Floor Space Requirements per Pig in Group Pens for Weaned Piglets, Fattening Pigs, and Growing Pigs

Pig Weight (kg) | Floor Space (m² per animal)

- Less than 10 kg → 0.15 m²
- 10–95 kg → $0.17 + (\text{weight kg} / 130)$
- More than 95 kg, up to 107 kg → 0.90 m²
- More than 107 kg, up to 130 kg → 1.00 m²
- More than 130 kg → 1.20 m²

At least two-thirds of the floor area in group pens for weaned piglets, fattening pigs, and growing pigs must be solid flooring or slatted, grated, or otherwise perforated flooring, where the openings made for drainage account for no more than 10% of the surface area.

Arealkrav til grise i vækst. Kilde MTK.

Kompensationsordning

- Finland har indført en statslig kompensationsordning, hvor formålet er;

- **Forbedre dyresundhed, velfærd og bæredygtighed i produktionen**

- Støttemulighed fra EU til landbruget og er et frivilligt tilskud til udvalgte tiltag, der forbedrer dyrevelfærden ud over lovpligtige krav
- Krav for at deltage i ordningen som producent:
 - Mindst 15 livestock units (LU) pr. år
 - 1 LU = 2 årssøer
 - 1 LU = 37 smågrise
 - 1 LU = 13 slagtegrise (over 20kg)

Pig Measures	Compensation (€ / LU) livestock unit)
Pig Welfare Plan	11
Improving Conditions for Sows and Gilts	53
Enhanced Farrowing Conditions	445
Free Farrowing	555
Improving Conditions for Weaned Piglets	69
Improving Conditions for Fattening Pigs	59
Pain Relief for Castration	47

 based on the calculated costs or income losses incurred by the farm due to the measure.

Ordninger for kompensationer og beløbsstørrelser. Kilde MTK.

Velfærdsplan for grise – Pig welfare plan

- Der kan opnås et tilskud på **11€/LU**, hvis der laves en velfærdsplan for bedriften

Ca. 40,-
dkk/årsso

- Velfærdsplanen skal beskrive bedriftens forhold og produktionsmetoder:
 - Staldforhold, beredskab i nødsituationer, implementering af produktion, fodringsplan pr. dyregruppe og foderanalyse samt andre fodringspraksis
 - Sygdomsforebyggende foranstaltninger, forbedring af velfærdstiltag, mulige observationer og udviklingsbehov

Forbedrede forhold for søer og gylte i løbeafdelingen

- Forbedret forhold for søer og gylte – **53€/LU**
- Krav til insemineringsboks
 - Insemineringsboksen må bruges maksimalt otte dage og skal registreres ved brug for søer og gylte
- Strøet leje + fri adgang til hø/halm
- Grundlaget for kompensation er ekstra strømudgifter, ekstra tidsforbrug & indkomsttab pga. lavere belægning

Ca. 200,-
dkk/årsso

Lokalbedøvelse og smertelindring ved kastration

- Grisene lokalbedøves før kastration og smertebehandles dagen efter kastration– **47€/LU**
- Skal udføres på alle hangrise på bedriften – kompensation udregnes i forhold til antal årssøer
- Kastrationen registreres og plan for behandling og medicinering skal foreligge

175,- dkk/årso

Forbedrede farestaldsforhold

1.658,- dkk/årssø

- Forbedrede farestaldsforhold – **445€/LU**
- Kan gælde hele besætningen hvis alle farestier er etableret med løsdrift
- Alternativt opgøres antallet af farestier med løsdrift.
1 faresti = 4 årssøer
- Minimum 6 m² i total areal og mindst 1 m² beskyttet område for pattegrise
- Faringsbøjlen kan maksimalt anvendes 3 dage efter faring
- Dog op til 7 dage, hvis soen er aggressiv eller urolig
- Brug af faringsbøjle skal registreres

Fri faring

- Tilskud ved fri faring – **555€/LU**
 - Løsdrift i hele diegivningsperioden
 - Faringsbøjler kun midlertidigt af veterinære eller sikkerhedsmæssige årsager – skal dokumenteres
- Krav til farestien:
 - Mindst 7 m² med vendediameter på 170 cm
 - Fast gulv, redemateriale + overdækket pattegrisområde
- Undtagelser for arealkrav er stalde etableret før 31. december 2021

2.067,- dkk/årssø

Forbedrede forhold for fravænnede grise og slagtegrise

Ca. 14,-
dkk/smågris

- Forbedrede forhold for fravænnede grise – **69€/LU**
 - Et overdækket fast gulvområde, som kan opvarmes
 - Konstant adgang til hø eller halm og skriftlig beskrivelse af materialerne på bedriften
 - Skal implementeres for smågrise på bedriften under 3 måneder
- Forbedrede forhold for slagtegrise – **59€/LU**
 - Kontinuerlige gode levevilkår og måles ved velfærdsindikatoren "intakte haler"
 - Skal implementeres for alle slagtegrise fra 3 til 8 måneder

Ca. 34,-
dkk/slagtegris

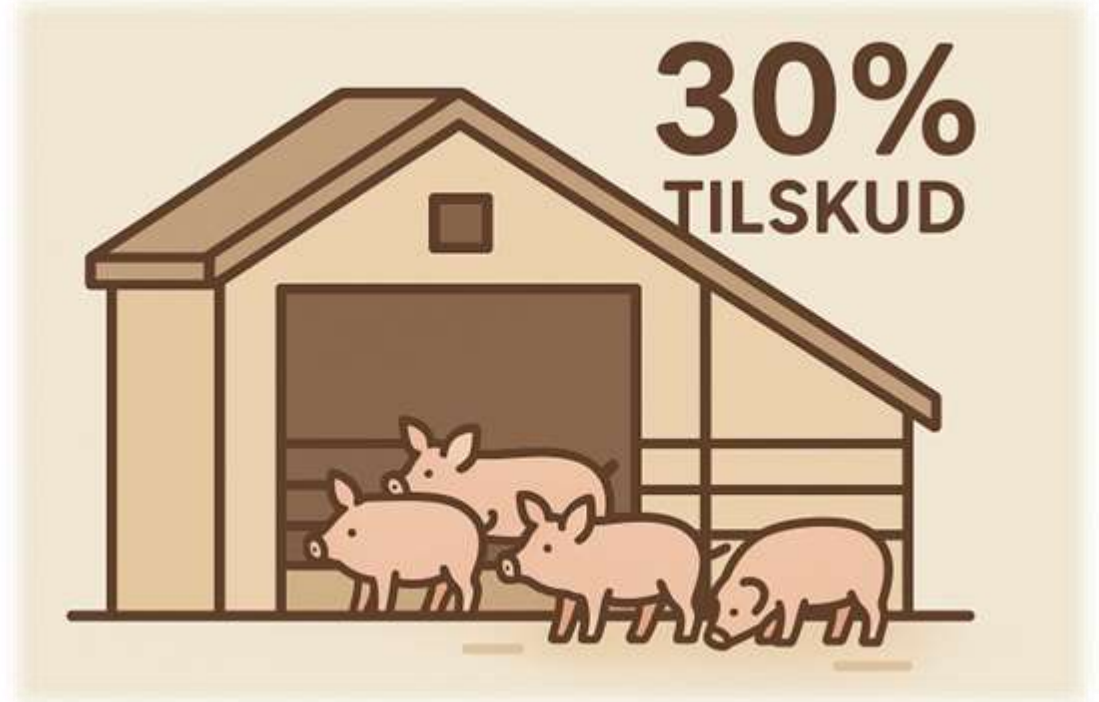
Krav og kontrol for hele haler

- Kontrollen foretages på slagteriet
 - Den halvårslige andel af intakte haler skal være over 95% for at opfylde kravene
- Maksimal tilladt halebid 4,99 %
- Halvårslige rapporter med statistik over halebid indsendes til kommunen, som administrerer støtten.

Anlægstilskud

- Forskellige programmer kan søges:
- Krav til dyrevelfærd og miljø
 - 30-35 % tilskud til investeringer
 - Op til 40 % for Unge landmænd
- Derudover mulighed for statsgaranterede lån

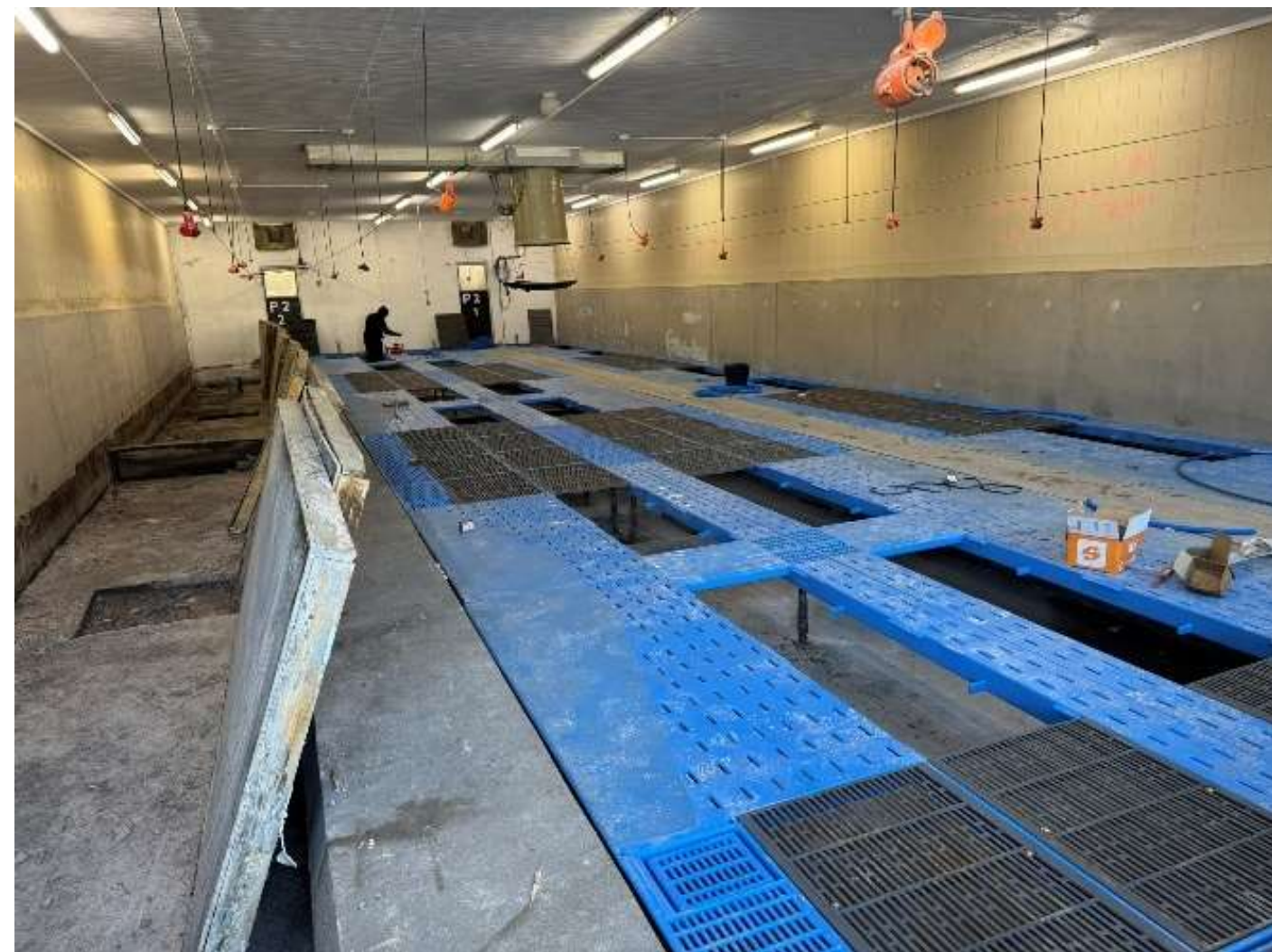

Besøg hos smågriseproducent

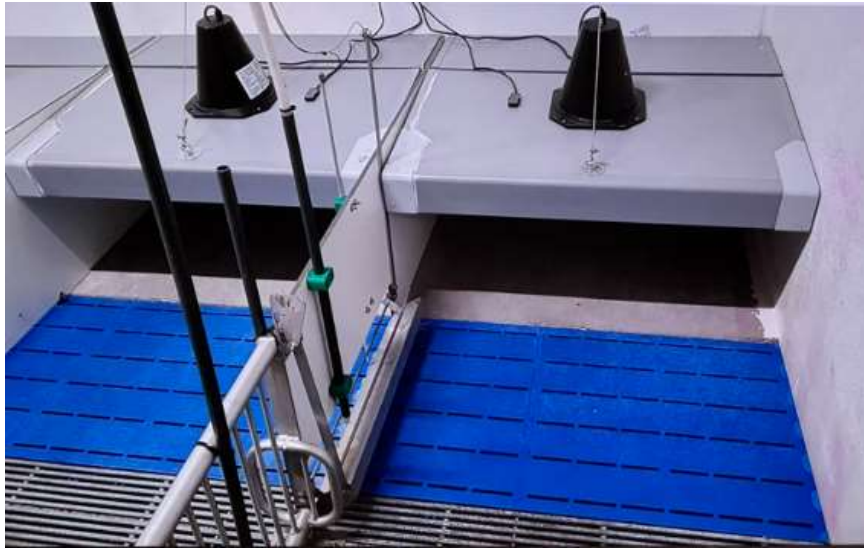
- 3.550 søer
 - 70 % af grisene sælges ved 8 kg
 - 30 % af grisene sælges ved 30 kg
- Der fravænnenes i gennemsnit 35,9 grise/årsso
- Smågrisestalden - tilvækst på 546 g/dag, foderforbrug på 1,53 kg/kg og en dødelighed på 3,7 %
- 40 % af farestierne med løsdrift – tilskud: 3.337 kr/LSU - brug af farebøjler de første dage efter faring
- 25 ansatte – primært fra Ukraine, Polen og Finland
 - 2 driftsledere – begge 22 år
- Bedriften anvender gyllekøling og har etableret solceller

Ombygning af eksisterende stalde til løsdrift

Staldindretning - sohold

2015 Gestation = **simple** pens 5-6 sows or 6-7 gilts

- Partly slatted floors
- Long trough
- Straw automat
- Rubber sticks (enrichment)
- = LONG TAILS

Automatic two climate system.

Feed
Na 2,3 g/kg

Besøg hos smågriseproducent

- 1.600 søer med salg af 35 kilos grise
- Fravænner 1.200 smågrise ugentligt
- 34,5 solgte grise/årsso
- 13 medarbejdere
- 70 ha landbrugsjord til ejendommen
- Udbrud af salmonella i 2018 – tæt på konkurs

Staldindretning - farestald

Besøg hos slagtegriseproducent

- 1000 stipladser til slagtegrise
- Grisene købes ved 30 kg og der indsættes hver tredje uge - cirka 200 grise pr. gang
- Daglig tilvækst var 955 g/dag, og kødprocenten 59,2 %
- Dyrker selv jorden til bedriften primært korn til færdigfoder.

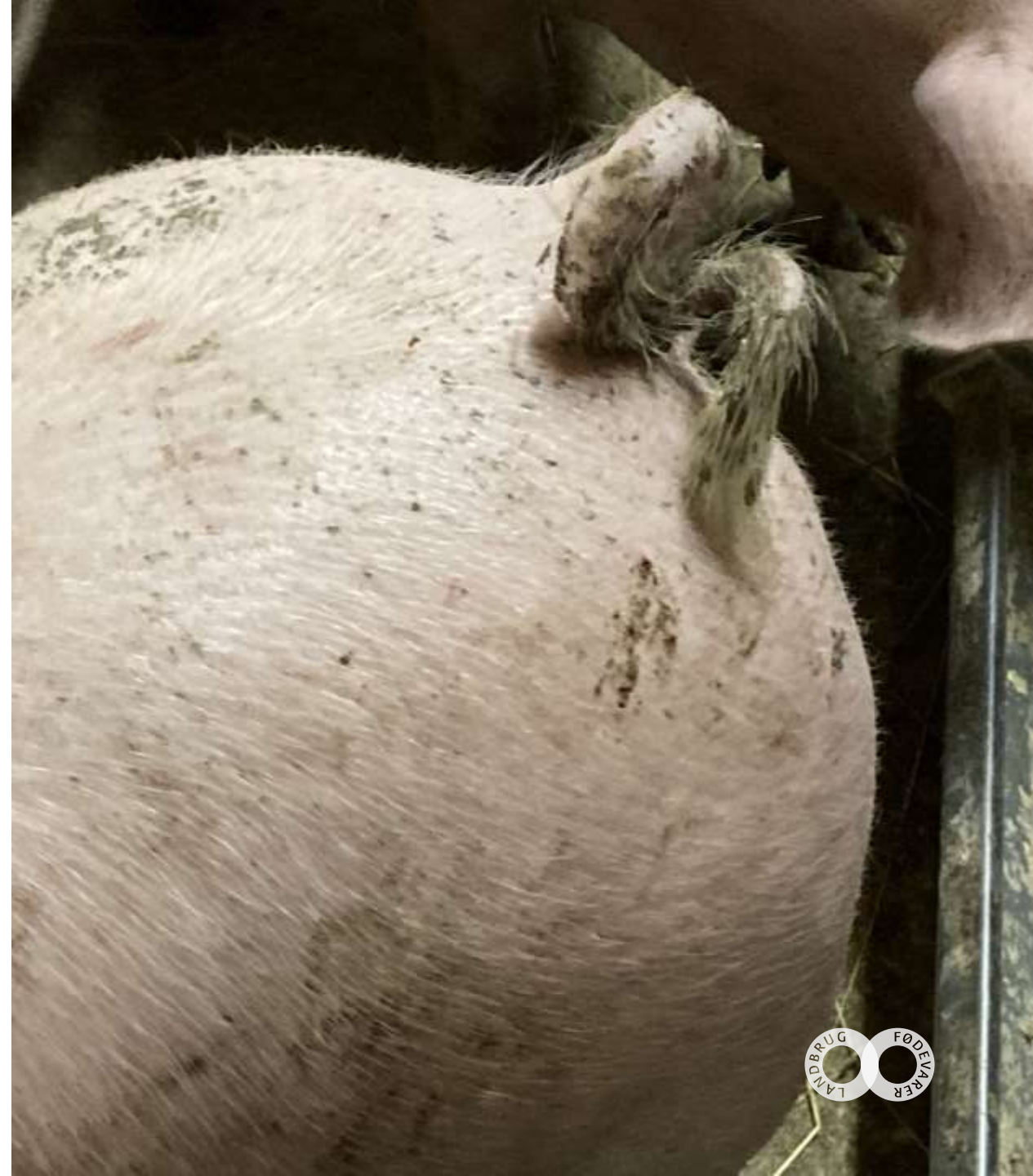

Staldindretning- slagtegrise

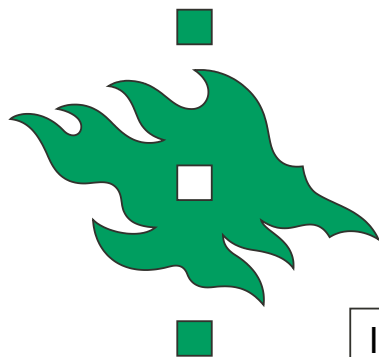

Produktion af grise med hele haler

- Halekupering blev forbudt d. 1. januar 2003 i Finland
- Overgangsperiode på 54 dage
- Ved slagterikontrollen skal den halvårslige andel af intakte haler være $> 95\%$ for at opnå tilskud til produktionen.
- Der var i starten modstand mod lovgivningen, men nu er producenterne generelt glade for at producere grise med hele haler.
- 2016: Over 50% producenter ville undlade halekupering, selv hvis det var tilladt.

Anna Valros,
Helsinki Universitet.

Slagteriundersøgelse - en uge, 14400 grise

14.400 grise blev undersøgt på slagteriet og observationerne blev sammenholdt kødkontrollens vurdering af halebid på slagteriet.

Gennemsnitlig længde af intakt grise hale er på 31,6 cm (spænd 18-42 cm)

Intakte haler har en afrundet, fladtrykt ende

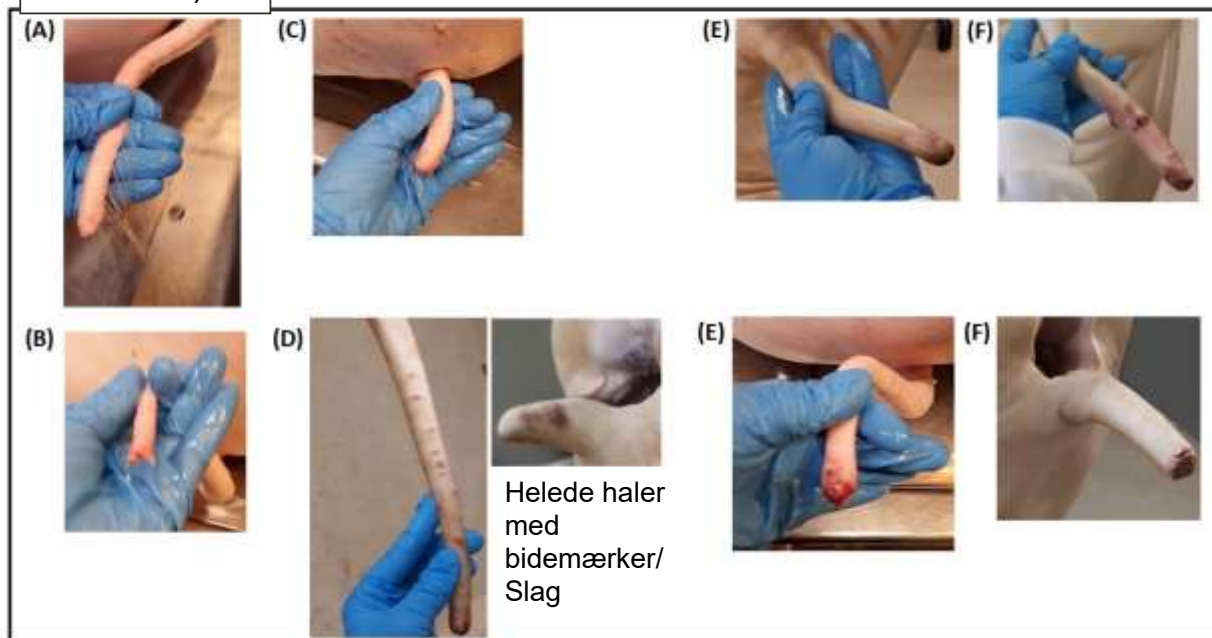
Hår for enden af halen er *ikke* en god indikator for en intakt hale

Intakte haler
(inkl. ødelagt
obduktion)

Helbredt
Læsioner

Mindre akut
sår
< 2cm

Større akut
sår
> 2 cm

Scoringssystemet blev valideret ved patologisk undersøgelse af en delmængde af haler

Hvad fandt vi?

Valros et al., 2020

	Efter skoldning b)	Kødkontrolprotokoller (alle TB)
Intakte haler %	49.2	
Helede læsioner %	35.1	
Akutte sår %	13.6	
- Mindre %	11.0	
- Større %	2.4	
Halebidende læsioner, alle %	-	0.9

- Størstedelen blev scoret af os som at have større akutte sår
- Kun ca. 1/3 af vores større akutte blev noteret ved kødkontrol

Hvad kan vi lære af Finlands griseproducenter?

- **Produktion af grise med hele haler kan fungere**
 - Kræver stort fokus på management
 - Hyppig tildeling og skiftende rodebeskæftigelsesmateriale
- **Mere plads i stierne?**
 - Mere ædeplads. Tørfoderautomater → fordobling ift. dansk standard
- **Halebid forekommer på grisene i Finland**
 - Hvornår er det et halebid, og hvornår er det alvorligt?
 - De fleste er transportegnet og kan slagtes

Optimering af tilskud:

- Maksimalt tilskud/årsso = 2.482 DKK
 - ved 34 grise/årsso = 73 DKK /gris
 - + smågris = 14 DKK /gris
 - + slagtegris = 34 DKK /gris
- 121 kr/gris

142 øre/kg

Konklusion

- Besøget hos producenter og slagteri i Finland har vist at produktion af grise med hele haler kan fungere under de rette forhold
- Hele haler siden 2003
 - Mere plads + Fokus på ædepladser og berigelsesmaterialer
- Stor erfaring med løsdrift i farestalden
- Høj grad af tilskud til produktionen i Finland
- Produktion til hjemmemarked er fundamentalt anderledes end den danske eksportbaserede model.

Spørgsmål ?